

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ВЧИТЕЛЯ – ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КУРСУ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

В наш час йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження в світовий освітній простір. Загальні тенденції розвитку освіти – це не тільки значне розширення сфери знань і умінь школярів, і підвищення їх культури, максимальний розвиток здібностей, творчого потенціалу і індивідуальності, формування у них гуманістичної системи цінностей, а також збереження і зміцнення здоров'я учнів.

Зміни, що відбуваються в Україні, зумовлюють створення адекватних соціально-педагогічних умов, викликають необхідність проектування і впровадження нової моделі навчання, розробки і практичної реалізації інноваційних технологій у процесі навчальної діяльності. Це потребує вчителів з аналітичним стилем мислення, спрямованістю на вдосконалення навчального процесу, знанням широкого спектру педагогічних технологій, умінням обирати найбільш ефективні з них, враховуючи особливості учнів класу та власні можливості.

Контакт між учителем та учнями починається з першого візуального знайомства. Тому *зовнішність учителя* – це сходинка до успіху у справі виховання учнівської молоді. Другою сходинкою до успіху є *внутрішній світ* учителя – наскільки вмів він маніпулює своїми емоціями.

Одним з найважливіших ознак педагогічної майстерності учителя є рівень розвитку його педагогічної техніки.

Педагогічна техніка вчителя – це вміння використовувати власний психофізичний апарат як інструмент виховного впливу. Це володіння комплексом прийомів, які дають вчителю можливість глибше, яскравіше, талановитіше виявити свою позицію і досягти успіхів у навчально-виховній роботі [2]. Поняття «педагогічна техніка» містить дві групи складників.

Перша група пов'язана з умінням педагога керувати своєю поведінкою: техніка володіння своїм організмом (мімікою, пантомімікою); керування емоціями, настроєм для зняття психічного напруження, збудження творчого самопочуття; опанування умінням соціальної перцепції (техніка керування увагою, уявою); техніка мовлення (керування диханням, дикцією, гучністю, темпом мовлення).

Друга група пов'язана з умінням впливати на особистість і колектив: техніка організації контакту, управління педагогічним спілкуванням; техніка навіювання.

Внутрішня техніка – створення внутрішнього переживання особистості, психологічне налаштування вчителя на майбутню діяльність через вплив на розум, волю й почуття.

Досягти оптимального внутрішнього стану в педагогічній роботі

важко, бо вона є емоційно напруженою і, як писав В. О. Сухомлинський, «це робота серця і нервів» [1]. Важливими якостями, які дадуть змогу впевнено, без зайвого емоційного напруження здійснювати свою професійну діяльність, на думку сучасних педагогів, є: педагогічний оптимізм; впевненість у собі, відсутність страху перед дітьми; уміння володіти собою, відсутність емоційного напруження; наявність вольових якостей (цілеспрямованість, рішучість, впевненість).

Зовнішня техніка вчителя – втілення внутрішнього переживання вчителя в його тілесній природі: міміці, голосі, мовленні, рухах, пластиці.

Не секрет, що діти хочуть мати вчителя із приємною зовнішністю, вихованого, з витонченими манерами, елегантно одягненого, із гарною модною зачіскою, привабливим макіяжем, бездоганно чистого і охайного. Навіть учні початкових класів легко вирізняють учителів і пишаються ними, запевняючи всіх, що у них «найкраща вчителька».

Загальне сприйняття вчителя, його особистості, внутрішнього стану, формування довіри чи недовіри до його слів починається із враження, створеного його зовнішнім виглядом, стійкими категоріями:

- фізичний вигляд;
- оформлення зовнішності;
- засоби виразної поведінки.

Педагог формує морально-етичні погляди і смаки вихованців. Будь-яка деталь у його зовнішності й поведінці має виховне значення. Тому він повинен одягатися елегантно. Водночас його одяг має бути зручним для виконання необхідних педагогічних операцій: писання на дошці, роботи з демонстраційними матеріалами, нахилиння, ходіння між рядами парт тощо. Уміле використання кольору, фактури, доповнень (гудзиків, пряжок тощо) також позитивно впливає на емоційний настрій учнів, дисциплінує їх, сприяє формуванню почуття міри, не відвертає уваги від навчальних занять. Естетичний смак потрібен йому і щодо використання інших компонентів зовнішнього вигляду (зачіска, косметика, прикраси).

Досягнення виразності педагогічної техніки – лише одна зі сходинок до педагогічної майстерності. Техніка без усвідомлення завдань педагогічної дії, без розуміння мотивів діяльності учнів, істинної суті результатів взаємодії залишиться порожньою формою, беззмістовною непрофесійною дією. Опанування її прийомами має здійснюватися в контексті підвищення загальної педагогічної культури вчителя.

Отже, педагогічна техніка, як сукупність професійних умінь, сприяє гармонійному поєднанню внутрішнього змісту діяльності вчителя і зовнішнього його вираження. І лише тоді майстерність педагога виявиться в синтезі духовної культури і педагогічно доцільної зовнішньої виразності.

Список використаних джерел:

1. <http://pedagogika.ucoz.ua/knygy/METODYCHKA-OPM.pdf>
2. <http://do.gendocs.ru/docs/index-25463.html?page=5>